

תְּרִינָן שְׁעוֹר הַדָּס וּרְבָה, וּבֹא ב' סְעִיףִים :

א קְרָפָה סֶה לֵב
יַגְדִּיל נְעֹמֶן שָׁ
בּ קְרָבָא, רָא"שׁ וְתָרָא
פָּרוֹשׁ, לְשָׁה
כּ קְלָלִים בְּפֶלְחִים
קְשָׁוִים גְּטוּרָה,
קְמָבֵד קְרָעִין
קְשָׁסָה וְקְרָבָה
קְנָבָעָה וְקְרָבָבָה
דּ קְנָבָעָה
שְׁבָכְרָה לְ
קְנָדָרָה שְׁלֵל
מְזָהָבָה וְבָבָבָה
שְׁבָרָגָן שְׁתָא
שְׁלָלָל
וְבָבָרָם בְּקָלְעָה
וְבָמָאָן קְפָא וְקְרָיָה
וְרָא"שׁ

תרן שעור הדרס וערבה, וכו' ב' סעיפים:

א (א) אשעור הדרס וערבה שלשה טפחים, ושדרו של לולב ארבעה טפחים, כדי שיהא (ב) שדרו של לולב יוציא מן החודש טפח; (ב) באמה בת חמישה טפחים בעשרה אותה ששה, צא מהם שלשה גודלים, נקצא שעור הדרס וערבה טפחים ומכחחה שחם עשרה (ד) גודלים, יישעור שדרו של לולב (ה) יי"ג גודלים ושליש גודל. יוניש מי שאומר שעור שדרו של לולב (ו) יי"ד גודלים. (ז) יוניש ואוקרים שעור הדרס וערבה יי"ב גודלים ושדרו של לולב ט"ז גודלים (וון נוגדים (ח) לכתה): ב ואין להם שעור למעלה. יוניש מי שאומר שאפללו הושיפ פאניך החודס והערבה בפה. אריה שיצא שדרו של לולב לפעלה מכם טפח:

תרננא נטילת הלולב וברכתו, ובו ט"ו סעיפים:

א מצות ארבעה מינים, (א) אֲשִׁיטָל (ב) בֶּל אַחֵד לְזִבֵּחַ אַחֵד (ג) וְשִׁתֵּי עֲרֻבּוֹת (ד) וּשְׁלֹשָׁה הַדְּסִים. ז' קיון שם
(ה) (ובכן קומן פרק ק דיליכא ברוס בשר (ו) סגי לה במד (ו) [מ'] דלא גטום) (כ' סי' חרטו בשם א"ה). (ו) בומצואה
לאגדרם (ח) בקשור גמור, דהנני שני קשיים זה על זה, משומן נוי. יוכלו לאגדרם (ט) במן אחר.
 ושם בפראג משונה שם י"ו כפבי ואיז

שערית תשובה

(ה) דלא גוטום. ובשעת הרחק אפלו בחר זקטום, מא", ע"ש: [ג] דלא גוטום. עבה"ט. עין בקר"ר' שמואל סיגן פד גאלח חד שבי"ט קא"ה גוטום. קראושן של תג לא נטאנַק לְקָם מִין הַדָּבָר כ"א בע"ה, קין ש"ז גוטום.

באר היטב

(א) שער הדס וערבה שלשה טבחים*. ואמ' העלן שללה יוצאיין (ה) מעליה מן העץ, אריך שיחה בעץ העץ שעור זה⁽²⁾ (ריבט"א): (ב) שדרו של לולב⁽³⁾ וכו'. כמו (ג) לד מהלין נייצאן? מעליה לאחר שלמה טבחים⁽⁴⁾. ולא אף הצלין לא נפנ' שעור: (ג) באמה בת חמשה טבחים⁽⁵⁾ וכו'. המחבר מבהיר דבריו, שאין אריך שלשה טבחים בינוים טחים שעש' קאפה, אלא אלו לוחץין אמ' קטעה שלשה טבחים קטעים, ומכח' מהן הוא שעור הדס וערבה, וניכא לששה טבחים הכלו הוא ורק טבחים ומכח' בינוים:

(ד) גודלים. פרוש, רותב גודל של אלם בינוין, שיש בכל טבח ארבעה מהם: (ה) יג גודלים ושוליש גודל. דפח של לולב הנוסף לת'לו הוא גודון טבח קטע לעזה זו, שהוא פחوت מפח' בינוינו שפחיק בטלמא ארבעה גודלים, השוער שנותה שהוא שמי שלילי גודלון (קד"ב שלילי גודלון גודלן). וניכא שפח זה מחייב רק שלשה גודלון ושוליש, עם עשרה גודלון ה'ל' הוא בס' הכל יג גודלון ושוליש⁽⁶⁾: (ו) ייד גודלן. סבירא לה דפח הנוסף בולוב הוא טבח בינוינו שפחיק ארבעה גודלון, וניכא שבס' הכל הוא ארבעה גודלון: (ז) ו'ש אומרים ששורר וה הוא סבירא לה דשלשה טבחים פ'ל וכן השפח של לולב גודל' וה הוא דב' שטחים בינוים לאילו ברכה, אכן מפר' מגדים דאר' שמואל שפ'צדר דארך לטולו כל' ברכה, והוא טבח קטע בטענה שמע דר' גודקן לברך. והנה טבח אברכם בכ'יא בשם ומישועית-עקל' משמיע דר' גודל' לברך. והנה טבח אברכם בכ'יא בשם הנקב' ז' צדעתו דאפלו בחד' קוטום יוצא, ובט' טבח אברכם דכ'יא' ה'ו לא סמך עליו בשעה הקתק; והנה באה (ט) בחד' טולו כל' ברכה, דב'ה גם דעת ישועית-עקל' של לא' ברכ' (ז) ומגונה לא'ג'ם⁽⁷⁾ וכו' דאר' גודקן דין דאין מחייב לאגדם. (ט) על-כל' בנים מזכה יש' בה' המשום "זה אל ואגהנו"⁽⁸⁾: (ח) בחק' שר חמוץ. דאין זה קשר הנאסר בשבות⁽⁹⁾ רום-טורוב⁽¹⁰⁾ ולא אקראי אגד. ענן בתשובה אגרה באנך שמצד, דימה שנוהגין הגולים שלא לעשות קשר אלא עוזנן מן צלי לולב מomin בית-יך ותווכחן הולוב⁽¹¹⁾, גם זה בכל קשרו, ענן שם: (ט) במנין אחר. ולתי בה ממש בלווסיך, דכ'ין דין חונה

(א) שיטל. קיומ-טוב ראנון יותר טוב לילך לאוקום ש'יש בו לולב מלילך למוקם שמחפלין, דlolab ביזס ראנון הווא

שער האזינו

הלבנות לולב סיימון תרגן תרגנא

כיאורים ומוספים

סיימון תרגן

שערור הדס וערבה

[משנו"ב ס"ק א]

שער הדס וענקה שלשה טפחים^ו וכור, בעצם העץ שעור זה^ז.
1) ושיעורים אלו של הדרס וערבה, כתבו הקרית ספר (הלו לולב פ"ז)
והלבש (ס"א) שהם מודאיותא, והם בכלל דבר הגמי (סוכה ה, ב)
שעירין וכי הלכה למשה מסיני.

ואף שיעור טפח שדרשו של לולב צריך לדוחות גבוחה מן החדר, כתבו
הקרית ספר והלבש (שם) שהוא דאויריתא. [וכדעת Tos' (שם ז, ב
ד"ה סיקן), וראה בפניהם יהושע שם שביאר מה הוכחה שהוא
דאורייתא]. אולם, דעת חעריך נבר (ח'ב ס"ט ס"ק ז) דעת תחילת לומר

שהוא מודרבנן, על פי המובואר במשנה (סוכה כט, ב) שהטפה
הרביעי בlolב הוא כדי שיוכל לנגע בו, והרי הנגעו עצמו הוא
מודרבנן, ובכך דרבוי נהג למחר שאהה מלהכח לשעה מסיני.

(2) ואף שנרו העלים שבראש בעץ או שבתחתיתו, דעת הרורה
השלחן (ס"א) שchein שהתורה אמרה ענף עץ עוטה, אם כן העירך
הוא העץ וכל חלקיו העץ מעצרפים לשיעורו, גם העץ תחתיתו
שאין בו עלים. וכן דעת החוזיא אויח"ס קמו ס"ק ח) של הלעץ
מצטרף לשיעור שלשה טפחים.

ולענין האם החלקים לאו מעצרפים לשיעור עבות, ראה לעיל (ס"י
תרמו ס"ק י) שהבאנו את דעת הפסקים בו.

ובאופן שנקה והותך רך כמו ירק, ראה מה שהבאנו בשעה"ז לעיל
(שם ס"ק ד) האם החלק והמצטרף לשיעור שלשה טפחים.
[משנו"ב ס"ק ב]

שקרו של לולב^ט וכור, לאחר שלפלמה הסדרה^ה.

(3) ואפיין אם הוטיף באורך החדרים, היביא השועע להלן (ס"ב) שיש
מי שאמור שעריך שיצא שדרו של הלולב מעלה מהם טפח, וכותב
החוים וברכה (אות קמא) שלבתיחילה יש לחוש לדעה זו. והכן
ההרים (ס"ק ט) היביא שיש אומרים שהעריך הוא כרע הראשונה
שאמם הלולב הוא כשייעורו, יכולות שני המינים להיות גבוהים יותר
מן מננו, ולכן בדייבר איןו מעכבר. אולם מסקנתו, דעת רוב הפסוקים
שלעולם צירק שיצא הלולב טפח מעליים.

וביום טוב שיאיט יכול לקוץ את החדר והעורקה משום יתקין
מנא, כותב בחלכות חוג בחוג (אורבעת המינים פ"ג ה'ע) 3) שימוש
את החלק התחתון של החדרים והערבות כלפי מטה קר שארש
הlolב יבלוט מעליים טפה.

(4) וכן כתוב החוזיא אויח"ס קמו ס"ק ג) שמתחילה למתנה
מקומות שמתאחדין ב' התוימות, והיוו מקום שכלה השדרה.

ומיהין מודדים שדרו של הלולב בתחתיתו, דעת החוזיא (שם ס"ק
ד-כ) שהחלק התחתון של הלולב שאינו מכוסה בעלים אין שמו
lolב' ש晦מוקמות המגולמים בלולב נקראים 'אופנא', ולכן תרומה
מצטרף לשיעור ארבעה טפחים. וכן היבא היבא ליל (ס'י תרומה
ס"ב ד"ה עדין) בשם הרשב"א והר"ן שמדובר וזה שמו 'אופנא'.
אולם, דעת הביה"ל (שם) שאם רוב הלולב מכוסה בעלים אפשר
שאן להחמיר, ובදעת הגרא'א הסתפק הביה"ל בזה, ונשאר בצע"ע.

[משנו"ב ס"ק ג]

באקה באת חמשה טפחים^ו.

(5) בצדות המדרידה של אמה בת חמשה טפחים, ראה מה שכתבנו
לעיל (ס'י שצ'ו ס"ק ג).

[משנו"ב ס"ק ז]
רחב גובל של ארם ב'גינזע^ו.

6) וכן כתוב לעיל (ס"י יא ס"ק יט, וס"י תקפו ס"ק נ"ד)
שסודית האגדול בכל מקום היא בשל אדם בינויו. וכן הביא
בביה"ל לעיל (ס"י תרגל ס"א ד"ה למלעל) בשם הר"א בן
הרמב"ם, שהאבצעו הנזכר הוא האגדול מאיש בינויו ביצורו,
לא ננס האבירים ולא גודל האבירים ולא רך בשנים, אלא
מוצע היצירה שהגיע לתכלית הגידול, והוא בן ליה שנה
או יותר, עכ"ל. וכותב הביה"ל שם, שהוא נפקא מינה לכמה
דברים.

ובאופן מידית האגדול, כתוב לעיל (ס"י יא שם וס"י תקפו שם)
שסודים אותו בפרק העליון במקום הרחוב באמצעותו. והקף החים
(ס"ק ד) כתוב, שהייה האגדול בשעת המודירה עומד בבריתו, ואין
ללחוץ אותו, מפני שהוא מתרחב.

ושיעור האגדול במדיות ומיניו, לדעת החוזיא (במכבת, בספר
שיעור מקוה עמי ח) הוא 2.5 ס"מ. ובಹקודה לשיעורים של תורה
כתב הגראי קנייבסקי שידעו שדעת החוזיא ששיעור גודל חזא
בערך 2.4 ס"מ. ולදעת הגראי הנה שיעורי תורה ח'א ס"ג אות
כה הוא 2 ס"מ [בספר מדורות שיעורי תורה פ"ה ה'ע 81] הביא,
שהשיעור של האגדול לפי שיטת הגאניס והרמביים הוא בערך 1.9
ס"מ. והביא אמר לו הגרשוי אוירברג, ששמע מכבר שהגרא'ה
נאה הפניו במידותיו בשיעור האגדול, אבל הוא עצמו יכול
להחליט על רך, כי אין מתמצא במסקל והורהmins העתיקם,
ומוצאו לפرسم את השיעורים המודוקים].

והמנגה להמעשה, דעת הגראי' של לישיב (ובקש תורה), ארבעת מיניהם
עמי (22) שמנגה ישראל מקדמת דנא הוא בא שיעור הגרא'ה הנה. וכן
דעת הגרא'ה אוירברג (הליקות שלמה בטח פ"ט ס"ח וברך הלכה
אות טז) שעיקר המנגה בהו בכפי השיעור הקטן, והוא השיעור
שהתקבל בישראל, וכן נהוג בירושלים מקדמת דנא, אלא שכטב
שם שמי' לענין שיעור דאויריתא ראוי להחמיר בשיעור החוזיא.
ማידן, דעת הגראי' קנייבסקי (קריאנא דאיגראת ח'ב ס"י שצ'ו-שצ'ז)
שמנגה ירושלים להקל היה רך בשיעור הפרשת חלה ורביית שצ'ז
מודרבנן, אבל לא בשיעורי דאויריתא, והוסטף, שמעולם לא שמעונו
шибירותים היו נוטלים לולב שיעורו רק 32-32 ס"מ. אולם, דעת
הגרא'ה ואיזונר (שות' שבת הלוי ח'ח ס"ג) שמעיקר הדין יש להנוג
בשיעור הגודל, אך בין שיש מקרים להנוג בשיעור הקטן, לפיכך
המנגה בן ברדיים ודרבנן אין מוניחין אותן.

והגרא'ם טוקצ'ינסקי (עיר הקודש והמקדרש, ח"ד פ"א אות ג) קבע
על פי מידות דר הר הבית, שהאגמה היא 60 ס"מ.

[משנו"ב ס"ק ח]

בסק' הכל יג' ג' גובלין ושליש^ו.

(7) ולפי מידות מנינו, שיעור שלוש עשרה אגדולים ושליש שהוא
אורך הלולב בדיעבד, לדעת החוזיא שיעורו הוא 32 ס"מ, ולדעתי
ההרא'ח נהג הוא 26.6 ס"מ. ושיעור שעשרה גולדין שהוא אורך החדר
וערבה בדיעבד, לדעת החוזיא (שיעורין של תורה שיעורי המצותות
אות ה) שיעורו הוא 24 ס"מ, ולדעתי הגרא'ה נהג (שיעור תורה
ח'א ס"ג ג' ג' מאי) הוא 20 ס"מ.

[משנו"ב ס"ק ז]

הוא טפחים ב'גינזע שבל אחור מתקזק ארכזעה ג'וקלן^ו.

(8) ולפי מידות מנינו, שיעור 12 אגדולים שהוא אורך החדר
והערבה, לדעת החוזיא (שיעורין של תורה שיעורי המצותות אות ה)
המשך במילואים עמוד 87

מילואים הלבות ללב סימן תרmeta המשך מעמוד קודם

ופק שמא אינו פסול אף ביום טוב ראשון, אך יש אומרים שם מביר עלי וההיהו ממולז ביום טוב שני. (87) ובטעם דעה זו, ביאר הרשות הרב (סב"א) שכיוון שאין לנו נהגים בו קורש אלא שלא ללול במנג' אבותינו שהיה במנג' שקידשו על פי הרואה, לנו אין אנו מוציאים אלא שלא ללול בערך קדושת היום, אבל דבריהם שאינם מזרין חיים טוב, אלא אין מצות הנוהגות באutorו היום שהוא טו תשע ואינם פסולים אלא ביום טוב הרארון בלבד, אין זה זולול אם לא ינהגו כן ביום טוב שני.

ולגי השופרות הפסולים לחקיעם בהם בראש השנה, כתוב לעיל (ס"י תקפו ס"ק פח) שהם פסולים בין ביום טוב לראשון ובין ביום טוב שני. וביאר המג"א (שם ס"ק כה, על פי הסבר המכחשה"ש) שאינו דומה לארכעת המינים שבהם פסולי היום הראשון ניטלים בשני, מוסום פסולים אלו כשרים לשאר ימי החג ואנו בקיימים בקביעות החדרש יורעים שהיות הרារון הוא העיריק, מה שאנו כן בשופר, שמה נשר אם היהים הרואין עיריך וחוים חל, אין צורך לתהע כלל, כל מה שאנו תוקעים בשני הוא מושום שנמנוג אבודיתן בידינו לעשות שני ימים מספק שהוא הימן השני הוא ראש השנה, ואנו כן צריך לדרכך שהיההبشر כדריך ביום הרઆון.

וכן לגבי מגזה גולה, פסק לעיל (ס"י תנדר ס"ק יד) שאף בלילה יום טוב שני אינו יוצא בה ידי חובה, וטעם ההלוק ביאר בשות' שאוגת אריה (ס"כ) כגון דרכו של המג"א הניל. נראה שם שהבאנו דבריו בהרבה.

(88) אכן, לענין פסול חסר, כתוב לעיל (ס"י תרmeta ס"ק ח, ושעה"צ שם ס"ק י) שנكب מפולש ולא חסר או נكب חסר פוחת מכיסר ואינו מפולש, מותר ליטול ביום טוב שני בברכה, מוסום שבאונפנים אלו שעוטה שהארתוג כשר גם ביום טוב ראשון, אבל נكب חסר ומפולש אין ליטול בברכה גם ביום טוב שני.

לולב, בין שאין שימוש זה מונע את השימוש לטאטא הבית. אמנם לשורף את הלול והודס בשיריפת חמץ, מותר רק אם יבשו למגרוי ואני רואים לייח או לטאטא, שאו פקעה מהם קדושת שביעית].

ובערבות לכל הדעות אין קדושת שביעית, לפי שאין קדושת שביעית בעצים, כאמור בגמ' (סוכה מ, א).

[שעה"צ ס"ק מה]
כל נפל אל בקבוקו.⁽⁸⁴⁾

(84) וגם נפל ורוחין על חוטמו של האתרג, מבואר בbihil לעיל (ס"י תרmeta סט"ו ד"ה נפל) שיתכן שהחומרה החוטמו היא רק בחוזית ושינוי מראה שיכיר לעיניים ולא במושל, ונשאר בצריך עין.

[משנ"ב ס"ק מה]
וחזקה פולחת וכ"ה.⁽⁸⁵⁾

(85) אכן, לענין חוות בשאר הימים, כתוב בשעה"צ לעיל (ס"י תרmeta ס"ק נ) שיש למסוך לקל כדעת המב"ט שזוקא שמי אבעבוצה נחשובי לחוויתן [שלא כראות שאף אבעבוצה אחת כל שנוראית לכל אדם לעין בלבד האסתבלות נקראות חוות], כיון שכמה אחרונים העתיקו להלהה, וראה במשנ"ב שם (ס"ק מט) הדעת בו ומה שביארנו בדבריהם.

[משנ"ב ס"ק נ]

דיש דעתו בפוסקים, דכיוון דאנו עושים מושום ספקא דיוםי, אפשר דינינו קרואין,⁽⁸⁶⁾ או דכיוון דאנו בקיאין בקביעא דיניה בשיירום.⁽⁸⁷⁾

(86) ודבר הפסול בחמתה מחלוקת הפוסקים שלא הוכרעה לדינא, כתוב הכה הוחים (ס"ק פ) בשם הפמג' שלא כראות יכול לברך עלי ביום טוב שני, שהרי אפשר לבך כשייש ספק ספיקא [ספק שמא אינו יום טוב

הלבות ללב סימן תרmeta המשך מעמוד קdag

(10) ואף שפטול 'חצר' בשאר ימיים, כתוב לעיל (ס"י תרmeta ס"ק מ) שצער שישאר בכל אחד בשיעורו. (11) ושבורות למלعلا מה, כתוב השוע"ל לעיל (ס"ב תרmeta ס"ק ב) שאין להם שיעור וכמובואר במשנ"ב לעיל (ס"י תלג' ס"ק ב) ובשעה"צ שם (ס"ק ב) ואף שיזיה ארוך ביחסו, שבו. ובמובואר במג"א (ס"י תרבע ס"ק ג) שיש היירור מוצאה לקחת ללב אורך, שכר כhab לענין המדרליק נורתה חטנה בנהרת שעה, שכחמים ארוכים הם נאים יותר, כמו גורת ים היפרומים וללב ואחרונו ויביאו בו. ובספר שיעורי תורה (להגר"ח נאה ח"א ס"י ג) הביא את דברי המג"א שגם יש היירור בארכו והויט, שכןון מללה בלב שהחלוב יהא ארוך מדי, אלא ורק בשערו שנותן לו היירור, שנאה נאה יותר. עד כתוב, שגם מה שכתב הטורן אכן (חגינה ז, א) לבבי יצחית ללב, שאמם גם גורליים יותר משיעור מוצווים אין וזה נחשב למצויה יותר מאם גוטל כבפי היירור לשיעורם, כוונתו באופן שהוא מוסיף יותר ממה שצערך להירור כדי שייראו נאים וכותב שם, שכדי לקנות ללב אורך יותר יש להוטר עד שליש בדמיו.

[משנ"ב ס"מ]

(12) ויש לטל שדרתו של ללב בלב פנויו⁽⁸⁸⁾, וכן כתוב בפ"ה (ס"ק ה) ביארנו שיטורים אלו לפי מזרות ומגננו.

שיעורו הוא 30 ס"מ, ולפחות 29 ס"מ [ומה שבתו שני שיעורים], הוא משומש שלבתיחילה צירק לחוש ולשער בטפחים שחוקים כמובואר במשנ"ב לעיל (ס"י תלג' ס"ק ב) ובשעה"צ שם (ס"ק ב). והוא בשיעורין של תורה אותן א' ובכח' שמ'. ולדעת הגרא"ח נאה (שיעורי תורה ח"א ס"י ג את מוא) שיעורו הוא 24.5 ס"מ, ולפחות 24 ס.מ. [אמנם לענין דין עבות שביריעדר כשר גם בשר כח' לחזון'א כשר משולש, וכמובואר לעיל ס"י תלג' ס"ק יח, לדעת החזון'א כשר כושי 17 ס"מ עבות, ולהגרח נאה כשר בשיש 14 ס"מ. וראה מה שכתבנו לעיל (שם הע' 26) שיש אומרים שצערכים רוב הנראיה לענייניהם].

ולפי מזרות ומגננו, שיעורו שעה עשר אגדלים שהוא אורק הלול. לדעת החזון'א (שיעורין של תורה שם א' ו שיעורו הוא 40 ס"מ ולפחות 39 ס"מ, לדעת הגרא"ח נאה (שיעור תורה שם א' מ) שיעורו הוא 32.7 ס"מ, ולפחות 32 ס"מ].

[משנ"ב ס"ק ח]

ובידיעבד די הלוֹב ב"י' ג' גוֹלִין וְשָׁלִישׁ, וְהַדָּס וְעַרְבָּה בְּעֵשֶׂר גוֹלִין, וּפְחוֹת מֵהָ פָּסָול אֲפָלוּ בְּדִיעְצָבְדָּה⁽⁸⁹⁾ בְּלֹא שְׁבָעַת הַיּוֹמִים⁽⁹⁰⁾ וְלֹא לְעֵיל (ס"ק ה) ביארנו שיטורים אלו לפי מזרות ומגננו.

מילואים

הלכות לולב סימן תרנא

המשך מעמוד קודם

וgemeות נוי זו שנלמדת מהפסוק יזה אלי ואנהו, לדעת הריטב"א (סוכה יא ב ד"ה ואוי היא מרבנן, שהרי במצוות דאוריתא אין להחיק בין לכתחילה לדיבער. מאידך, לרבות הראוי"ד (בחשוותו על הבועל המואר סוכה ז, אדרפי החדרי) מבואר שמצוות זו היא מדאוריתא, וכן הובא בשדי חמד (ח"ב כללים מערבה ואות יב) בשם ספר חסידים (ס"י תעודה). נראה בדברי השדי חמד (שם) שהאריך בהבאת שיטות הראשונות והপוטיקס בה. ובשות' באור זור (סוף ס"י י' ובהו אותו שפир) בתחום לישיב בערך שירק בדורותיא לאכלה ודריבער. ונפק'ם בזוז ראה מה שכותב בשורת חותם ספר (או"ח סי' קפ"ד), הביאו הביהיל לעיל (ס"י תרלח סי' ד"ה כל שמונה).

(6) ובוגר זה אל ואנהו במצוות איגוד ארבעת המינים, ביאר בשווי' אבני נור (או"ח סי' תלב' תלג אות ב-ג, וס"י תעב' אות ב-ז) וכן דעת הגראי' מריביסק (חוירשי הגראי' מנחות כ, א, מועדים ומנימ' ח"ב סי' קיט). שאון דבו האגד מיפוי שעיל דיזך רך ש באברעת המינין יירנו כמו ביהיל קל ואנהו של שופר שעיל ייח' גנוי השערתו יותר נזה ובן בלוב, אלא שלומדים מהפסוק יזה אל ואנהו שעריך לkeys'ם את המצאות באופן המובהר ביוורו, וכיכון בשלול' יש דין של לקיחת תמה' לטילם כאחד, בסגולות את המינים ייח' נחשב יותר ללקיחת תמה'.

ובכך מקים מצוה מן המובהה.

[משנה ב' ס"ק ח]

בקל"ר ג'מו(7) וכ"ר. אכן זה ק"ר הנא"ל בקשבר(8) וו"ט(9) וכ"ר. **כמ"נ בית"ר ותו"כ בנן הלולב בז'(10)**, גם זה בכלל ק"רנו(11).

(7) ומטע זה כתב הביבורי עיקר (ס"ק ח) כי היביאו המשניב' להלן (ס"י תנ"ד ס"ק ח), שיעשה את ק"ר מודוק חוך באופן שלא יוכל לחזיא ולכחני את הדוס העברעה מבלי להתיר וקהר, שם לא ק"א אונ' נחשב לק"ר גמור. ואף שמשניב' בדמשניב' הביא שג' על הלוב העשויים במין בית ד' תנ"ר ק"ר ירישקלר', מועל לאיגוד אף שאפשר להוציאו ולהבניש את המינים בעת איגודם, ראה מה שכותבו על דבריו בדמשניב'.

(8) אכן, ק"ריה גמורה אסורה ביום טוב, ואף שהק"ריה של הלולב היא למן, ופסק בשיע' לעיל (ס"י שי' א"ק) ק"ר שקר שעאנ' על קיימתו ואינו מעשה אומן לשלוחרו לכתחילה, [כמו שפסק בביבורי (שם סי' ד"ה שיאנו) שבמוקם צורך יש להקל שקיימה י"א לו יותר מיט' אחד אוינה נחשבת לק"ריה של קיימא(12)] אך כבר כתוב רשי' (סוכה ל', ב ד"ה הותה, וכן כתוב השיע' הרב (ס"י) שיבן שאינו מוכhnן להניר את ק"ר הלולב עלמייה. דינו בקשר של קיימתו. וכן דעת הגראי' קרליץ (חווט שמי שבת חיב פלאי סוף ס"ק ב הוגרי'יש אלישיב(13) נשמת אבהתם מהוז"ב ס"ק א) שAKER שארם זוק לו לזון קוצר א"ק יודע שלמעשה לא יתרו לעלום דין בקשר של קיימא. [וראה מה שכותבו בחרחה לעיל (ס"י שי' בהקדמת המשניב' ובס"ק ח)].

(9) ומוקור הדבר שעריך ק"ר הנא"ל בשבת ויום טוב, הביא היבי' (ריש הסמין ד'ה כתוב המרכדי) את דברי המרכדי (סוכה פ"ג סי' תשמה) שכותב בשם רואי'ם (יראי'ם השלם ס"י תב), שנלמד מההבריתא (סוכה ל', ב) דתניא י"ה תור אגוז ביום טוב אגוזו יריך, ומשמע שבחול יש לאגוז אגוז שאנא"ר בשבת ויום טוב.

(10) ולענין איגוד העברעה לאלו הנוגעים להחילה כל יום, ראה לקמן (ס"י תנ"ד ס"ק ח).

(11) אכן, כל דברי נאמרו באופן שתוחב את הלולב החודש והערכה יחד בתוך בית קיבול אשר של רירגת על הלולב, שעל ידיין גם הם ההוקמים היטב ויש בו גם נוי הרבה, שכן כתוב בשורת אגורה באהיל (ס"י לא) שאין גוירה דוקא ב' קשיים, אלא שבב' קשיים יש נוי וכן גם הם

סימן תרנא

גטילת הלולב וברכתו

[משנה ב' ס"ק א]

ובק"ר ט"טוב שני ילק' למקום שנדאי מתקפלין(14).

(1) ובואר הפטיג' (א"א בפתחה) שברון שאנו בקיימות בקביעות החודש, ויודעים בודאות שהוא היום השביעי של החג, ואם כן הספק הוא רק ספק דרבנן, לכן לך למקום שוראי מהפלילים, משום שחפלה ודראית עדיפה על ספק לולב ביום טוב שני.

אמנם, לגבי תקיעת שופר, הביא בשת"ע לעיל (ס"י תקעה ס"ק ב) שהפטיג' מסתפק מה הדין ביום טוב שני בשלפנויו שמי עיריות באחת בקיימות בתפילה מותך ומילא החפלה ודראית שם, ובעיריה השנייה ספק (שונה הלכות ס"א).

ספק אם יש שופר, ולא הכריע הספק (או הלולב) ממקומו אחר על ידי נזכיר ויקייט

שניהם, כתוב במשנ'ב' שם (ס"ק ב) שモתר לשולח הנכרי שיביאו לו את השופר מוחץ לתוחומם, כיוון שהאמירה לנכרי והוא שבות ואיסור תוחומין הוא גם שבות, ואם כן אמרתו לנכרי היא שבות דשבות במקום מצוחה.

[משנה ב' ס"ק ב]

לזהירות שחקב הוא על כל ק"רביים(15).

(2) ואיך שנטלת לולב היא מעשה שבגופו בתפלין ושופר שלא שירק בה זה שליחות, ואם כן הקשה הכהות תמרים (סוכה מא, ב ד"ה גمرا) מה היה ההוא אמינו שיציא אחד את הרובים. ובואר החותם שופר (סוכה בט, ב ד"ה ודע, מא, ב ד"ה ולקחתם) שהו"א שהמצואה הוא על בית דין הגדול בספרית היובל. והנצ"יב (מורמי שדה, סוכה כו, ב ד"ה והגאנ) תירץ שהו"א שבשאר ימים שאין דין זין לבם' יטל' שנים ייח' ולא כל אחד לבר.

[משנה ב' ס"ק ז]

ואף ששלשן ק"ר טומים שנקטמו ראנש'(16).

(3) בוגר ובפרט דין הדס שנקטם ראשו, ראה לעיל (ס"י תרמו ס"ק בט ו-לה) ובמה שכתנו שם.

[משנה ב' ס"ק ז]

ומצאוה לאגדים(17) וכו', על-כל-פנים מצונה יש בז' מה שמוס "זה אל אנג'הו"(18).

(4) ואיך כותי דעת הרמי' לעיל (ס"י תרmeta ס"א) שכבר. אך מי' הביא במשנ'ב' שם (ס"ק יד) את דעת המג"א שלכתחילה לא יאנדרנו גוי, ממש שבלשאינו מוחיב בדבר איטן רשאי לתקון. והו"סiph במשנ'ב' שמטעם זה גם אשה לא תאנדר לכתחילה את הלולב, ובשת"ע' (שם ס"ק ט) כתוב שלמן גם קטן, לא יאנדר לכתחילה את הלולב. ואם גונגן, אם אפשר ויתרונו יאנדרנו שננתן.

ולאגד את הלולב בלילה, המהירושים בדעת תורה (ס"י תרנא ס"א) כתוב לך בז'ות, וצין לברור בסיסי זה ס"ק א, שם הביא לענין ק"ריה ציצית שיש בונודם שאין לקושרה בלילה כיוון שלילה איננו זמן ציצית. אכן, בוגריה בסדר חיים וברכיה (אות בכ"ב) כתוב, שモתר לכתחילה לאגד את הלולב בלילה אף לאוטרים ק"ריה ציצית בלילה, וזה מה מה שmobior בפסקים שאוגדים את הלולב עבריב יומ' טוב, אף שאין ריעו שבhalb יומ' טוב ואשון של ורotta בשבת, היה אוגד את הלולב במוגאי' שבת. נראות בדרכי הגרחיף שיברגר (משמרות חיים חיבר ציצית סי' יד) שהילק בין ק"ריה ציצית שיש אוגדרה בסורה בלילה כיוון שאין זה מזון מצוחה, לעשית סוכה שמוטר לבנונה קודם החג אף על גב שאין זה מזון מצוחה(19).

מילואים

הלוּכָות לוֹלֵב סִימָן תְּרֵנָא

המשך מעמוד קודם

הנארס שבשת ווּס טוב. וכן כתב שם רואה לעשה טבעות [גדעתה] הפמ"ג והערוך השלחן⁴⁴ למטה מאותם הטבעות יאגדר את כל המינים יחד קשור על גבי קשה. [זהותף], שהקשר חייב להיות חזק ומהדק באופן שלא יוכל להוניא ולהנכט את החדש הערבה בלי התרת הקשר, שאמ לא כן איינו נחשך לשרף. והקף החים (ס"ק יא) כתוב שלבתיחלה נכוּן לעשה כן. וכן דעת הגורש אלישיב (אשר האיש פל"ב אות טו) והגרין קרליץ (ארבעת המינים מהדרין עמוד קדו) שהנהוגים ליטול את המינים אגדדים בקיושקל⁴⁵, יוסיפו עד חיבור שני קשיים זה על גב זה, כדי לקיים מיעות איגוד כהלה.

מהודקים היטב, וכן בשגננסים ג' מינימ תוך הארוג הזה ויזו מודבקים היטב ויש לו טוי הרבה למה לא יוכשר והרי זה כאלו קשור בהרכבה קשרים. אבל בקיושקל⁴⁶, של זמנינו שעשיהם בית קובל להדסים לחוד ולערבות לחוד ובאמצע מניהים הלולב, שהלולב איינו תקווע בתוך האיגוד בחחק, לא ביאר דינה. אכן, דעת הפמ"ג (ס"י תרומם א"א ס"ק א) שעשיהם קשור וסמוך לקשו טבעת ושם גוונים את הערבה. וכך גם כתוב הערוך השלחן (ס"ז) שעשיהם ג' חללים וכל מין נתוב בחללו. אלא שעל דעתו אלו הקשה הבכורי יעקב (כאן ס"ק ח) שהרי צריך לאיגוד בקשר גמור

הלוּכָות לוֹלֵב סִימָן תְּרֵנָא

המשך מעמוד 246

(ס"ט) ב' דעתו האם יהפרק את הלולב הראשו לעצם מטה, או שלא יהפכו ועלום ראש הלולב היהיה כלפי מעלה. והוא במשנ"ב שם (ס"ק ט) מושכתב שיורט טוב שלא יהפכו, עי"ש.

(29) וגם ביום טוב ואישון טלים הופכים, כתוב להלן (ס"קנו) שעריך לחזור ולברך גם שהחינו בשביב המין שנטלו מהפרק. אכן, כתוב החים וברכה (ס"ק מב שם ד"ה ודע) שהוא דוקא אם הניח את הלולב מיזה ואחר כך ראה שאיזה מין היה הפרק, אבל אם לפניו נהניא את הלולב מידי, ראה שהוא מוהפרק, יהפרק את אותו המין ונגען מחדש ואין צורך לחזור ולברך כלל.

(30) אכן, אם נטלים באלבסתן, מבואר לךן (ס"ק מה) שהוא נחשב בדרך גידלתן.

היא מן התורה, אבל בשאר ימים שהוב התנילה [במדינה] הוא מודרבין, אין צורך לחזור וליטול. וזה שלא כדרעת הקפ החים (ס"ק ט) הושׁוּעַ הרב (השלמה סי"ד) שלא חילקו בין יום ראשון לשאר ימים, ונראה מדבריהם שסבירים גם בשאר ימים נכוּן לחזור וליטול בדין.

[משנ"ב ס"ק ט] **דָקָעִין שִׁיטָלָן דָקָר דָרְלָלָן בָּאַילָן⁴⁷, ואַפְלוּ בְּרִיעַבְדָּא לְאַיְצָא⁴⁸ וכ'ו', נִקְמָפְוּלָלִין נְאַשְׁיָהָן מִן הַצָּדָה⁴⁹.** (27) וטעם הדבר מבואר בגמי (סוכה מה, ב), שלמדודים מהפטוק שנאמר בעצי המשכן עצי שיטים עומדים, שכל המצוות [וביאר רשי] עצי משכן לוּלֵב הדס וערבה] אין אדם ירצה בהן אלא דרך גידלתן.

(28) ובשעת הנגענים בעת שמנגען לעצם הארץ, הביא הרמ"א להלן

הלוּכָות לוֹלֵב סִימָן תְּרֵנָא

המשך מעמוד קדמ

[משנ"ב ס"ק ט]

עד שְׂגָרֶק⁵⁰ וכ'ו', דקעם גַּעֲנָעָה הוּא מִן הַמְּפֻצָּה.⁴⁴

(43) והאם יש צורך לבדוק את הלולב ומינוי קודם הרכבה, כמו שמצוינו ביצחית לעיל (ס"י ח ס"ט) שקדם שמברך חיבך לבדוק ולעין בחווית האיזיות אם הם כשרים, בשיטת מנתה יצחק (ח"י ס"ט) מא ט"ק ב כתוב שאינו דומה לציצית, מושם שחותי הציצית עומדים לימיים רבים, ושכך שבברות הדימים יפסלה, لكن צורך לבדוק בכל עלייתון. והגרין אלישיב (קובץ פסיקות תשובה עם' קسطו) בואר שכשאוזו את האתරוג הפרק הרי זה והסביר באלו שמקורה להריאו שלא לאייה עודין ידי ורבה, כיון שרק בודיער יעצה בשנטלים בו אחר זה.

(41) וכן היהת הנוגת החזו"א (ארחות רבתן ח'ב ע"מ רפט אות ג), שבעת שבירוך על האתරוג לא הפסכו, אלא נטלו כדרך גידולו. וכן כתוב החויי אדם (כל קמח סי') שכן ראוי לעשות לוון שלא יצא עד אחר הררכבה, כי על ידי ההפוך עושם נקברים באתרג.

(42) וטעמו, שכיוון שהופך רק את האתרג אך את שאר המינים נטל כדרך גידולם, הרי ירצה בהם ידי חובה כהן נטלם וזה אחר זה [שפסק השו"ע להלן (ס"י ב) שבסכל המינים מצוים לפניו וטלם אחד אחד ירצה ידי הרכבה], ונמצא שברכה עליהם אינה עבר לעשיה, אכן, בערך הדניין כתוב בשעה"ץ (ס"ק ל) שמשמע מהגרא"א שאין צריכים כל לחפש עיינה שיהיה עירוב לעשיהון, טעמו, ממסכת הגמ' בפסחים ג, ב שלבן תיכון את טסה הרכבה על נטילת ללבי' שמשמע לשערבר, לא ליטול ללבי' שמשמע להבא, ממשם שמברך אחר שמחייב את כל המינים בו זו וכבר יצא בהן.

(44) ולעין ברכת שהחינו, אם נטל את הלולב שבח לבך ברוך השהחוינו כתוב הא"א (בוטשאטש, ס"ה) שם בירך אחר כך בשעת הנגענים יצא ידי ורבה, כיון שגם שוגם הנגענים הם מצוחה מתנקת חז"ל, או לרבותה, ולמקרה שברך למותרת קודם נטילת הלולב. וזאת הגירוש שבחיהלה עירך שבירוך למותרת קודם נטילת הלולב. וכן כתוב הגירוש אלישיב (קובץ פסיקות תשובה עמי' קסח), שגם כבר בירך ונגען, אך שכח לבך שהחינו, יכול לברך קודם הילל, כיון שהגענים בהלל הם המשך של המצח. וכן דעת הגורש אויערבך (הלוּכות שלמה סוכות פ"א ס"ב), והויסף שם דבר הלההאות לא, שגם לא נזכר אלא במאצע הולל, יכול לברך בין הפרקים.

וְנַסְרוּ מִבָּעֵלִין בֶּתּוֹךְ הָאָגָדָה בָּעֲנֵן שְׁמַפְסִיק, אֵין לְחֹשֵׁךְ (דְּמִין בְּמִינֵוּ אַיִן חֹזֶן, אֶכְלָל שָׁלָא בְּמִינֵוּ) הָחָזָקָץ, עַל-כֵן יוֹסֵר לְקַח (ט) הַחֹוט שָׁרְגֵל לְהִזְמָתָה קְבִיבָה (ט) [ט] קְבָּרָס (מִחוּרָא). הַיָּם לֹא אָקְדוּ כְּבָעָודָה יוֹם אוֹ לְשָׁהָרָה תְּאַגּוֹדָה, אֵין אָפָּשָׁר לְאָקְדוּ בְּיוֹם-טֻבָּה בְּקַחְשָׁר גְּמָרָא אֶלָּא אָוְגָרָא בְּעִינְכֶּיהָ. הַגָּהָה (יא) יְשִׁיבָתָה כְּלָשׂוֹת תְּקַשֵּׁר בְּזַקְזָק אֶחָר, שְׁכָרְכִּין קְבִיבָות שְׁלַשָּׁה מִינִים אֶלָּו וְתוֹצְבָּן רַאשׁ תְּקַרְבָּה תְּזַהַרְבָּה תְּזַעֲגָל קְבָּרָק (טוט), בְּקַנְּבָן (ט) [ט] נַוְגָּדִין. וְלַשָּׁ (ט) לְקַשֵּׁר הַקְּדָסָה (יב) אַבָּוָה יוֹתֵר מִן הַעֲבָה (מִחוּרָא). וְנִשְׁפָּלֵל קְדָסָה וְהַעֲבָה תְּזַהַרְבָּה תְּזַעֲגָל הַלְּוָלָב בְּקַרְבָּה שְׁשִׁיטָל (יג) כָּל שְׁלַשָּׁת מִינִים בְּנֵדוּ בְשֻׁתָּה בְּרָכָה (מִחוּרָא). וְיִשְׁשָׁקְבָּה לְעַשְׂתָּה בְּלַולְבָן (ט) (יד) שְׁלַשָּׁה קְשָׁרִים, בְּקַנְּבָן נַוְגָּדִים (טו) וְעַקְרָבִים לְמַטָּה, וְהַהְרָגוֹת (ט) בְּוֹטְלָה הָאָגָדָה בְּרִירָה (טו) הַקִּינְנִית, (טו) הַרְאִיּוּת (טו) רְאִישָׁיִם

באר היטב

(3) הַהְרָדָר. מיהו אפלואן גדור לולבל שלא במיינו או' הוֹצֵץ, דכל לך אוחז אינן הַחֲזָקָנָה, כי' בְּגִעֲנָה. וה' אם אדרוא לזרס בְּלָבָלֶב, כ' מִתְחֻפָּה, פְּגַעַבְּרָסָם;

(4) נַבְּגָנִין. אפלוא בְּהָלָב, מ' מ' א' (7) לְקַשֵּׁר. הַאוֹזֵן וְלִזְבֵּן גַּדְגַּד;

הַהְרָדָרִים בְּגַדְגַּד מִינּוֹ לְמִינְקָרְקָשָׁאֵל שְׁלֹשָׁלֶב לְשָׁמָלָאֵל, אוֹזֵן דְּלַשְׁלַׁשְׁתָּהָרָגְנָדְגָנִין בְּגַדְגַּד מִינּוֹ לְמִינְקָרְקָשָׁאֵל שְׁלֹשָׁלֶב לְשָׁמָלָאֵל וְמִשְׁמָלָאֵל;

שְׁלֹשָׁלֶב בְּקָאָבָעָנָה פְּשָׂה וּוֹתָר לְצִדְקָה עֲכֹבוֹת שְׁלֹשִׁים א' מִקְמָן וְא' מִשְׁמָלָאֵל;

שְׁלֹשָׁלֶב בְּמִיטָּה (8) קְרָבָה בְּקָמָן. שְׁלֹשָׁלֶב בְּמִיטָּה:

קְרָבָה בְּקָמָן וְקָבְבָּעָן:

קְרָבָה בְּקָמָן וְקָבְבָּעָן:

אשנה ברורה

שער הצעיר

(1) גְּקָרָה וְגַּוְּבָּה בְּטוֹרָה: (ה) בִּי. וְעַזְּ בְּמִקְרָשָׁא, וְלֹבֶדְתִּי כֵּם הַתוֹסְפָה מִזְדִים בָּה: (ו) קְגַנְגָן-אַבְרָהָם: (ז) עַזְּ בְּטוֹרָה: (ח) עַזְּ בְּמִקְרָשָׁא, וְלֹבֶדְתִּי כֵּם הַשְׁמָמָה מִזְדִים מה שכתב במשם קְגַנְגָן-אַבְרָהָם.

ד שם ל"ז וקרו
ה ברכותם שם עניניה
אסור ומוקל לה ברכות
יגוזה, לדין דקיא
לו נצקה לאו
קשירה דיא מקר
לאבדו ומיירא קרא
שם ל"ז דמשנה
קורבש"י שם מיה
ה שם ל"ז ט בעל
העדר, ובכח השור

שערית תשובה

לאגדו, hei חוויה גאי וכאי חוויה קאי⁽¹⁾, ומושם ח齊עה נפי לילא⁽²⁾ (א) אף שהקשר מפסיק בין זו להלול, אבל לאנאותו אין החותם חוויה⁽³⁾, (ה) ואפלו אם הקשר היה בפרק שאינו מינו⁽⁴⁾: (י) החותם שרגיל לחיות סביב החותם. פרוש, שרגילין לקנות בדי הקדש מקוברים אגדה אגדה, וכאן אמר שאריך לסייע החותם ממש, וזה החותם הוא של אקמינו ויאנו לנאוטו, (ט) אבל אם ברך בדי הקדש בלולב שרוי ולא קרי ח齊עה, זהה קרי ח齊עה, (ט) אבל שלושת מינימ כמד מהצית-השקל כל כתעם דלקבי שרוי, אבל שלושת מינימ כמד החשייב: (א) יש מי שכתבו וכך, איזומיטוב⁽⁵⁾, והרמ"א בשם הטור מאה הכהן ערוץ הביא הכהן של ענייה⁽⁶⁾, ופרש הפטגון-אברם דרבינה. אף מה דסימ הרכ"א יוכן נוגין, ופרש הפטגון-אברם אף בחדל, ציריך עזון, דאך בקברדכי נזoper הכהן דרבינה אף בחדל אבל לא באפין זה, אלא שטעהחה קושר פעם אחת ואחריך כוודך וכו' וכו', ומתוךך היה באלו קושר שני קשותים זה על-גב זה, אבל בללא קשינה לא עדיף מענינה. אחריך מאתמי שום הגבר"א מפופה על זה⁽⁷⁾. ועל-פין גראה, לפיו מה שבקבר לא קומה מהונגה לעשות שלשה קבשירה מוקם: (יב) גבורה יותר. והטעם על-מיןים ביחס עץ עץ עץ קבשירה מוקם: (יב) גבורה יותר. והטעם על-הקבלה, עין בלובוש⁽⁸⁾. הדריך ציריך: (ט) לא קשו בימין הלולב ווענבה משמאלו זמיין. יוכן נוגין. ואשר יד, דזמין דידה הוא שמאל דעתלמא, מצד הפרק מגדים דלא אולין בתר דירה כי אם בתר דעתלמא. עין בקבורי-יעקב⁽⁹⁾: (יג) כל שלשות מינימ בידו. דארע-על-גב דליךיה עליידי דבר אחר שם ליקחה, כדרקמה

הלבכות הלבכות לולב סימן תרנא

ביורים ומוספים

עניבה בשבת. ואף עלשות עניבה על גבי עניבה כתוב במשנ"ב (שם ס' קט) שמותר, והוסף שכן יש לנוהג בלולב לעשות עניבה על גבי עניבה. אמנם לעשות בלולב קשר אחד למטה ועל גבו עניבה, כיוון שהוא ענוד לאיה זום אסור.

(17) ומושמעות דברי הגראי, כתוב הארכות שבת (פ"י הע' כא) שמכוח שעדתו שמותר ביום טוב לקשר את הלולב קשר אחד ולכך אחר כך את חוטי החבל סיבוב האגדה ולתחוב את צידי החבל בכרכבה. מאידך, כתוב הבכורי יעקב (ס' קז שמודבי רומי"א מוכחה שאסר, שכן כתוב רומי"א שיבירוק את חוטי החבל בלי קשר קורם, מושום שהכריכה והתחביב מהזקנים את הקשר ואסור לקשר קשר מהווך ביום טוב.

(משנ"ב ס' קט יט)

עין בלבושו⁽¹⁸⁾ וכור', ועין בכוכורי יעקב⁽¹⁹⁾.

(18) שכבת (ס' ק) א) שהוא מכין שהחכר בפסק תחילת, ועד כדי שיראו את החדש בשעת הנטילה [שעליה הערבה מתפרשים לידיים ומטהירים את החדש]. טעם נוטף כתוב הגראי על פי המהרש, שהחדס דומה לעניינים והערכה דומה לשפטים, והרי העניינים בגבורות מהשפטים.

(19) שנשאר (ס' ק ט) בדין זה בערך עין. שהרי פסק הרמי"א (ס' יט) שאיתר נוטל את הלולב ביום שלו שהוא שמאל כל אדם, ואם יניח את החדש ביום כל אדם, הרי זה התרוי דסתורי האם מתייחסים לפיו ימין כל אדם לו לפי ימינו שלו. ועוד שמנาง העולם שטומכים את האתורה לערבה, ואילו האיתר שיטול בשואלו והחדשים יהיו ביום כל אדם, נמצא שסומר את האתורה להדר לא לררבה.

(משנ"ב ס' קט יט)

ובאללה נזכה ממשמעו⁽²⁰⁾ וכור', שאוצר השלשת מגנים ייחד⁽²¹⁾ וכור', קuthor ולא מקרע⁽²²⁾.

(20) דעה ווסטת הביא החיים וברכה (אות רפח), שיש נהגים בזמנינו לעשות המשקה קשורים, שלש באיגוד הלולב עם החדש והערבה, ועוד שנים בלולב עצמו, ונחשב הכל ביהר לחשבון שלושה קשורים.

(21) והক החים (ס' ק יט) הביא בשם השלה", שהחדסים והערבות עריכים ליעג בלוֹב, لكن יש לאוגדים באופן שלא יתפזר עליהם לבאן ולכאנ.

(22) וטפח זה, כתוב בש"ע הרב (ס"י א) שהוא למעלה בסוף השדרה עצמה ולא למעלה בסוף העלים. ובמובואר לעיל (ס' תרנ' ס' ק ב).

(משנ"ב ס' ק טו)

הינקנית⁽²³⁾ וכור'. צויר לטל' נזימין⁽²⁴⁾ וכור', כתוב בארכות ח'ים ד' לא צ'א⁽²⁵⁾ וכור', ולענן נקלח, יש להקምר בשל תורקה⁽²⁶⁾.

(23) ואם היפך וטל את הלולב בידו השמאלית והarterוג בידו הימנית, הביא להלן (ס' ק יט), ובשעה"צ (ס' ק ב) שדעת כל הפסוקים שיצא, והמג'א החמיר בו, ועל כן טוב לחזור וליטלו בעלי ברכה.

(24) וראה להלן (ס' ק כ"ה), כיצד סדר ניטלים לדי.

(25) ובאיר החוזר"א (ארח סי' קמט ס' ק א ד"ה טוכה), שמדובר שנטל את הלולב והarterוג בכת אחת ובודה דעת הארכות חיים שלא יצא, אבל אם נטל את הלולב ביום ואחר כך נטל את arterog ביוםין, יצא בדין נטלים זה אחר זה, שהתריר בשוע' להלן (ס"י ב).

(26) מובואר מדבריו, שיש להחמיר רק ביום טוב ראשון שהנטילה עמוד 89

[משנ"ב ס' ק ט]

והאי להתקה קאי⁽²⁷⁾ וכור', דכל לנוותו אינו חזקיז⁽²⁸⁾, ואפללו אם הקישר היה בברך שאינו מיננו⁽²⁹⁾.

(27) וביאר השיער הרב (ס' ג), שכן שהאגוד אינו מעיקר המזווה אלא הוא היודר למצווה לא הוהירה תורה אלא שלא להוציא בעיקר המזווה. וראה בביבה"ל להלן (ס"יד ד"ה משות) שום גם בלא להוציא לפיה. ולרבנן מוצב עמוד בפני עצמו י"א שבסתמא עובר על ב' הטסף ולבריע למתחלת האיסור מודרבנן, אכן, בגוד כינן שאינו גודלו איסור עליון ביב' הטסף ועד שהנתול לולב עם אגר, הרי זה מוכחה שאינו עשה זאת בשבייל מיצה אלא לנו בעלמא.

(28) אך להסיר את התפלין והטבעות מהיה, כתוב להלן (ס' ק ל) בשם אחרים מדינא יש להקפיד ולהסתין מושום חיצינה, וראה עוד שם בס"ז מה שנכתב בעיקר דין חיצינה. ולענן דיני חיצינה בנישית ערבה בהושענא רביה, ראה לךן (ס' תרס"ד ס' ק ב) ובשעה"צ (ס' ק טו).

(29) והמנוג הנכון, כתוב רבנו מונה (ספר המנוחה פ"ד הי"ב) שגםדים את שלושת המינים בעלי לולב, וכן ראוי לעשות. וכן כרב ברכות תמיומיים (סוכה לו, ב ד"ה גمرا) שהחסדים ואגשי מעשה אינם אוגדים את הלולב אלא עללה של לולב, והביאו כי חיים וברכה (אות ו). וכן הביאה להלכות חג בחג (פ"ח הי"ז).

(30) אם שכח להזכיר תלושים לצורך איגוד הלולב מערב יום טוב, רבבו הפשגיא (אי"א ס' ק ג) והבכורי יעקב (ס' ק ח) שモטור לתולשים מהולוב יום טוב שזאי איסור ותולש מתהלך מאידך, בכו"ר הורת משה (לח"י אדם קורע דין) וכן התחלה לחזר (ס' שכב ס' ק ח) ובתנו שאstor הדבר מעיקר הדין. ובשעה"צ שובה (ס' ק ג) צילין לדרכי הפשגיא לעיל (ס' שכב א"א ס' ק ו) שם נראת שמספק קצת ביה. וחוזק ששם העלים נהגים להחמיר בו לא תולש ביום טוב ומוכנים על לולב מעיבר יום טוב. וכך כתוב שאם שכח להזכיר על לולב וכן אין אפשרות לאגד באופן אחר, מדומה שיש נהגים להלוש בשינוי שיש בה שינוי ולצורך מצווה מותה, ומ"ט טוב לעשות ביזנעה.

לתולש עלים מלולב כדי לאוגדו לאחר שבירך עליו למצותן, הביא במושנ"ב לעיל (ס' תרמ"ט ס' ק מא, ובשעה"צ ס' ק לט) מחלוקת הפסוקים לגבי תרגום שבירכו עליו ביום השין, האם כלו והקינה למונתו או רק השיעור הצער לעקრ הנטילה, וכן כן אף בלוֹב שיר נדע וזה האם כל הלולב והוקנה למונתו או רק שיעור הלולב הנצער למצוות הנטילה. ולמעשה, התיר המהירושם בדעת תורה (ס' א ד"ה ייש לעניין) רק אם משתמש בעלים לצורך איזו לולב ולא לזרוך לולב אחר. מאידך, דעת הגור"ש אלישיב (אשר האיש פ"ב אות ט) שאחרי שההמשם עם שיכר את מצואה אין תולש על כדי לאגד את המינים, והוסיף, שלפניהם שבירך על הלולב, יכול לקחת ממוני עליים אפילו לשיכרוש של חולין.

(משנ"ב ס' ק י)

דרה מקרו? לאוזו⁽³⁰⁾.

(30) וכן אף בשנותל את ארבעת המינים על ידי שאוזו בקיישילך, איינו נהשכ החיצינה שזה נקרא לאוזו. וכן כתוב בשווי מושנה הלבולות (חו"א סי' תקכ) שהקושיאל הוא נוי על הלולב ולכן הואittel אליה, מה שאין כן כפופה להמיבוראות להלן (ס' ק לם) אין בטלות לגביה היד ולכן י"א שחרצאות.

(משנ"ב ס' ק יא)

הפרקן של עניניה⁽³¹⁾ וכור', שגム הצער"א מפתעה על זיה⁽³²⁾.

(31) ובמו שפט השיעע לעיל (ס' שי' שי' סי'ה) שモטור לעשות קשר